

חנניה רייכמן ז"ל

מאת ד"ר אוריאל אופק

אם אל סופר כותבים בני נוער —
הוא נאנה, כי הוא מוטרח ;
ואם ריקה תבת-הדואר —
הוא מתאונן כי הוא נשכח...

מכתם שנון זה, המבטא ללא ספק גם את הרגשתו האישית של כותבו, הוא אחד ממאות המכתמים, הפתגמים המחורזים, ההלצות בחרוזים, השירים והעיבודים, שפירסם חנניה רייכמן בארבעים שנות יצירתו. בכ"א בחשון תשמ"ג (7.11.82) מת המשורר השנון בתל-אביב בשנה ה-78 לחייו.

חנניה רייכמן נולד בגרישינו (אוקראינה) בי"א באייר תרס"ה (1905). עוד בשנות לימודיו בבית-ספר עברי התעמק בחקר השפה העברית וספרותה. היה פעיל בתנועת "צעירי ציון" והמשיך בפעילותו זו גם אחרי מהפכת אוקטובר, עד שנתפס בייקטרי נוסלב ונעצר. לאחר שחרורו עלה ב-1926 לארץ-ישראל ; עבד שנים אחדות בחברה ליצוא הדרים, ומ-1945 התמסר לעבודות ספרותיות : כתיבה, תרגום ועריכת מדורי הומור, סאטירה ושעשועי לשון ב"דבר השבוע", "דבר לילדים" ועיתונים אחרים. חנניה רייכמן היה אמן המקצב המבריק והחריזה הווירטואוזית, ודור שלם של בני הארץ התענג על שיריו-חרוזיו הרבים, שהצטיינו בהברקות-לשון, חכמת-חיים שנונה, עוקצנות סלחנית ולשון צברית ממוזגת שובבות וליטוש. יצירותיו אלה, שזכו לפופולאריות נרחבת, כונסו בספרים : "ממשלי העמים ומפי חכמים" (1941), "פתגמים ומכתמים, מן הים הכללי וטיפה משלי" (1955), "בדיחות בחרוזים" (1956), "הדי הימים" (1957), "דבש ועוקץ" (1960), "צורר הומור לצעיר הדור" (1969). כן היה רייכמן אומן התרגום והעיבוד של יצירות קלאסיות. תרגומיו אלה הצטיינו בליטוש אמנותי מבריק, עד שיש לראותם כמעט כיצירת מקור. האגדות הקלאסיות שכתב מחדש בחרוזים קולחים, מיצירות פושקין, קיפלינג, אנדרסן, מרשק ואחרים, שנדפסו תחילה במפורז, כונסו בכרך הגדול "מחרוזות אגדות"

(1970). כן הפליא לתרגם את משלי קרילוב (1949), משלי אליעזר שטיינברג (1954) ומיצירות קסטנר, לפונטיין, סטיבנסון, ז'בוטינסקי ועוד. לבני הגיל הרך כתב את שירי העבודה והמשחק העליזים "אני נהג", "אני שוטר" (1940), שמהדורה חדשה שלהם הופיעה חדשים אחדים לפני פטירתו.